

U.R.B.A.N.I.

M.A.R.E.C.

• 2017

Interna revija Javnega holdinga Ljubljana, javnih podjetij in Mestne občine Ljubljana

KROŽNO GOSPODARSTVO
za nas in za prihodnost

Interna revija
JAVNEGA HOLDINGA Ljubljana,
javnih podjetij in Mestne občine
Ljubljana

JAVNI HOLDING
Ljubljana, d.o.o.
Tel.: 01 474 08 23
urban@jhl.si
www.jhl.si

Uredništvo
Justina Šimčič
Nina Šibič
Tina Berčič

Produkcija
LALITA, d.o.o. IR1

Naslovnica
Krožno gospodarstvo
za nas in za prihodnost
Foto: S. Škafar

8.

MAREC

ČESTITAMO!

VSEM ŽENSKAM

Vedno počnite, kar želi vaše srce.

Oprah Winfrey

Letos obeležujemo 100. obletnico tega pomembnega praznika.

Naziv Ljubljana Zelena prestolnica Evrope 2016 pomeni izjemno čast, a hkrati tudi zavezo, da sledimo zastavljenim ciljem in primere dobre prakse širimo naprej. Interno revijo Urban smo natisnili na papir, ki ustreza ekološkemu standardu FSC CoC. Certifikat FSC CoC prispeva k varovanju okolja in trajnostnemu razvoju, saj omogoča sledljivost surovin od gozda do končnega uporabnika ter tako zagotavlja odgovorno ravnanje z okoljem.

V S I Z A E N E G A

S koncertom skupine Perpetuum Jazzile se je 2. januarja zaključil program Ljubljane, Zelene prestolnice Evrope 2016. To je bilo posebno leto za vse, predvsem pa za člane ožje ekipe ZPE, ki so svojo energijo, znanje in kreativnost vložili v pripravo izjemnega programa, ki bo vsem nam ostal v lepem spominu.

Ekipe ZPE je za Točko.Zate. prejela tudi prestižno nagrado Conventa Best Event Award 2016. Na fotografiji so Simona Berden, Kristina Ina Novak, Nuša Krajnc, Tjaša Ficko in Karmen Žirovnik. Foto: Tina Ramujkič

Po napornem letu je čas, da se ozrejo nazaj in z nami delijo svoje vtise. Zanimalo nas je, po čem si bodo zapomnili zeleno leto in kaj jim je pomenilo sodelovanje v ekipi.

Simona Berden

Zeleno leto je bilo zanimivo, naporno, lepo, nenavadno, pozitivno, a tudi zabavno. Najbolj mi je bila vseč pozitivna energija vseh deležnikov in malo morje idej ter pobud, ki so nam jih predstavili.

Delo v skupni mi je predstavljalo veliko odgovornost kot tudi ponos, da lahko k tej zeleni zgodbi tudi sama neposredno prispevam. Skupina je bila majhna, a zato toliko bolj odzivna in tesno povezana.

Nataša Jazbinšek Seršen

Leto zelene prestolnice bo ostalo za vedno zapisano v naših srcih. Predvsem zaradi odlične ekipe, zaradi številnih izzivov, odličnih idej, ki smo jih realizirali in posebne energije, ki nas je spremljala skozi celo

leto. S ponosom se lahko ozremo na vse, kar smo ustvarili.

Naša ekipa je zares živela za to leto. Iskreno sem hvaležna za dodeljeno nalogo, vodenje delovne skupine, ki me je zaznamovala za vedno v najboljšem smislu. Veliko smo se naučili drug od drugega.

Nuša Krajnc

Zeleno leto je bilo leto presežkov, ne le z vidika mesta, ampak tudi zame: najbolj intenzivno, najbolj stresno, a hkrati tudi najlepše leto v času mojega MOL-ovskega staža.

Sodelovanje v naši ekipi se mi bo za vedno vtisnilo v lep spomin. To je bilo res timsko delo, saj je bil vsak od nas pomemben delež sestavljanke. Spoznali smo se ne le med sabo, ampak smo stkali tudi nove vezi z mnogimi drugimi sodelavci v širši mestni družini, kar je neprecenljivo.

Nataša Oplotnik

Leto 2016 je bilo leto presežkov in trdega dela.

Biti del ekipe je bila edinstvena izkušnja, ki se jo bom s ponosom še dolgo spominjala. Skupaj smo premikali meje.

Mitja Predovnik in Sanja Huskič Hočevnar, ki je bdela nad komuniciranjem Zelene prestolnice Evrope 2016. Foto: osebni arhiv

Mitja Predovnik

Prej sploh nisem opazil, v kako zelenem mestu živim. Vedno so me zanimale samo ulice, trgi, stavbe, arhitektura in zabava. Zeleno nikoli. A v »zelenem letu« sem odkril toliko posebnih zelenih zgodb, da sem tudi sam postal zagovornik

več kot **220**
dogodkov v četrtnih
skupnostih

več kot **600**
dogodkov v Točki.Zate.

8 članov ožje skupine ZPE

EDEN ZA VSE

vsega kar je trajnostno, zeleno in dviguje kakovost življenja nam in bodočim rodovom.

Na začetku nisem slutil, kako velik projekt je pred nami in koliko sodelovanja bo potrebnega, da ga bomo uspešno izvedli. Danes lahko mirno rečem, da smo bili preprosto najboljši! Velikokrat je bilo težko, a na koncu smo znali najti dobre rešitve, pot naprej in tovarištvo, ki ga danes redko srečaš.

Barbara Murn

Prva misel je otvoritvena slovesnost v Stožicah: bučen aplavz polne dvorane in županov dvignjen palec ob koncu. To je bil trenutek, ko so bile poplačane vse neprespane ure. A najbolj sem ponosna na to, da smo prebudili kolektivni duh, ki je zadihal zeleno.

Leto 2016 za Barbaro ni bilo posebno le zaradi projekta ZPE :).

Naša "zelena skupinica" je bila smešno majhna v primerjavi z drugimi zelenimi prestolnicami, ki so angažirale ogromne ekipe. Na začetku se nam je zdelo nemogoče, pričakovanja so bila visoka. V tem letu smo bili ves čas "minuto pred koncem tekme" - vedeli smo, da moramo dati vse od sebe in da prostora za napake ni.

Zelene prestolnice za nami bodo imele ne-hvaležno vlogo. Postavili smo visoka merila in naše čevlje bo težko obuti :)

Karmen Žirovnik

Zame je bilo leto 2016 polno presežkov. Veliko smo delali in naredili, se medsebojno povezali znotraj mestne uprave, prav tako tudi z vrtci, šolami, zavodi, podjetji in četrtimi skupnostmi. Vsaka neprespana ura se je pokazala v izjemnih rezultatih in zadovoljstvu vseh sodelujočih. Bili smo in zagotovo bomo še naprej ostali najboljša zelena prestolnica Evrope :)

Nataša Jazbinšek Seršen, Tjaša Ficko in Karmen Žirovnik na vrhu zelene Ljubljane. Foto: Mediaspeed

Sredini sestanki ob dobri kavi in s prijetno ekipo so bili zagotovo ena izmed bolj pozitivnih stvari vsakega tedna. V tako majhni skupini se je spletlo ogromno idej, motivacije in zanimivih debat – vsaka nam čast, za vse kar smo dosegli :)

Kristina Ina Novak

Projekt zelene prestolnice si bom zapomnila po prizadevnosti številnih partnerjev, ki so prispevali svoj delež, da je bilo zeleno leto tako uspešno. Sodelovalo je ogromno posameznikov in organizacij, pa četrtnih skupnosti, vrtcev in šol. Vem, da bo vsak izmed njih še naprej skrbel, da bo Ljubljana zelena mesto.

Vedno sem si želela delati v ekipi, v kateri si člani stojijo ob strani, si pomagajo, naredijo kar je treba, ko je treba in delajo, kolikor je potrebno in še več. Vedno sem želela vedeti, kako je, ko si eden izmed treh mušketirjev – vsi za enega, eden za vse. Želja se mi je izpolnila, bila sem ena izmed osmih mušketirjev :)

Požrtvovalno delo v letu Zelene prestolnice so brez dvoma opravili tudi koordinatori tem skozi posamezne mesece: Nina Sankovič, Maruška Markovčič, Brigita Jamnik, Andrej Piltaver, Tina Capek, Doris Kukovičič, Marjana Jankovič, Katarina Marinovič, Vita Kontič, Tamara Deu, Vlado Babič, Kristina Ina Novak in koordinatorka aktivnosti četrtnih skupnosti Karolina Pavčič ter koordinatorka aktivnosti vrtcev in šol Maja Gojkovič.

več kot **300**
partnerjev

24
ambasadorjev
Zelene prestolnice

12 tematskih
mesecev

skoraj **34.000**
obiskovalcev Točke.Zate.

T O J E B I L O

Ljubljana je najboljša zelena prestolnica Evrope doslej in neskromno lahko dodamo, da smo vsem mestom, ki nas bodo nasledila, postavili zelo visoke standarde. Mirno lahko tudi trdimo, da je osrednjo vlogo pri tem odigrala podžupanja **Tjaša Ficko** in da brez nje zelena prestolnica Evrope ne bi bila vse to, kar je dejansko bila. Globok poklon za večletno predano in trdo delo, ki je Ljubljano pripeljalo na sam vrh Evrope, predvsem pa za nepozabno zeleno leto.

 NINA ŠIBIČ

Zadnjih nekaj let ste ogromno svoje energije in znanja vložili v to, da je Ljubljana postala Zelena prestolnica Evrope 2016, nato pa še v pripravo in izvedbo programa. Kako lahko zdaj, ko je zeleno leto za nami, primerjate vaša pričakovanja z dejanskim potekom zelenega leta in njegovimi učinki?

»Projekt je presegel moja pričakovanja, tako glede učinka doma, kot močnega odmeva v tujini, kjer je Ljubljana danes prepoznana kot mesto, ki odločno sledi zeleni viziji in aktivno uresničuje projekte za večjo kakovost življenja. Navdušilo me je veliko število vključenih deležnikov vseh generacij, ki so sodelovali v zeleni zgodbi - ta je tako postala zmaga cele Ljubljane. Izmenjevali smo dobre prakse, spreminjali navade in bili skupaj ponosni na dosežke. Bilo je izjemno!«

Niti zelenega leta ste imeli v rokah skupaj z ožjo delovno skupino ZPE, pri programu pa so sodelovali še številni sodelavci celotne mestne družine, pri katerih je zavedanje pomena trajnostnega načina življenja raslo skozi celo leto. Kako ste vi doživljali njihov prispevek k zelenemu letu?

»Timsko delo sodelavk in sodelavcev je bilo ključno. S svojimi idejami in pogumom so me zmeraj znova navduševali in presenečali, hvaležna sem za energijo, čas in trud, ki so jih vložili v celoletni program ter za mnoge ure, ki smo jih preživeli skupaj. Verjamem, da danes ni aktivnosti, ob kateri ne bi tehtali zelenih učinkov in veseli me, da konec zelenega leta ne pomeni konca naših zelenih prizadevanj. Še veliko izzivov je pred nami.«

Zelena prestolnica Evrope vam bo zagotovo za vedno ostala v lepem spominu; lahko med mnogimi dogodki, doživetji ter vtisi izberete enega, ki se vam je najbolj usedel v srce?

»Težko, ker jih je bilo toliko, da bi lahko napisala knjigo. Smo pa skupaj jokali od sreče in olajšanja, ko je bil za nami uspešno izpeljan velik otvoritveni dogodek v Stožicah. Takrat smo v evropskem merilu projekt povzdignili na popolnoma novo, najvišjo raven. Veliko mi je pomenilo tudi številčno občinstvo iz Ljubljane na uradnem prevzemu

Za Tjašo Ficko, dušo projekta ZPE, je bilo zeleno leto neprecenljiva izkušnja. »Še enkrat znova sem ugotovila, da sta pozitivna energija in optimizem nalezljiva ter da je najboljši recept za osebno rast biti odprt in dovzeten za nova znanja, ob tem pa aktivno deliti svoje izkušnje. Zeleno je danes še bolj del mene in Ljubljano imam še raje.« Foto: Doris Kordić

naziva ZPE v Bruslju. Takrat so me med govorom nekajkrat skoraj premagale solze.«

Izzivov vam nikoli ne zmanjka, projekt ZPE se je šele dobro končal, že ste aktivno vpeti v novega. Letos trajnostna načela nadgrajujemo še z načeli krožnega gospodarstva in tudi pri tem projektu imate vodilno vlogo. Kakšen je vaš pogled na pomen krožnega gospodarstva za naše mesto?

IZJEMNO LETO!

Foto: Primož Korošec

»Pojdi svojo pot in sledi svojim sanjam, tudi ko je težko«, je življenjski moto podžupanje Tjaše Ficko.

»Prepričana sem, da bo usmerjanje iz linearnega v krožno v prihodnje pomembno vplivalo ne samo na proizvodnjo in gospodarstvo, ampak na celotno družbeno ureditev ter na spremembo naše miselnosti. Če se bomo naučili rabiti in porabiti manj, stvari večkrat uporabiti (za stvari, ki jih ne potrebujem več, si večinoma prizadevam najti nove lastnike) in slediti načelom delitvene ekonomije – navdušena sem nad BicikLJem in souporabo električnih vozil – bomo zmagovalci mi in naše okolje.«

»Sodelavci so me s svojimi idejami in pogumom zmeraj znova navduševali in presenečali, hvaležna sem za energijo, čas in trud, ki so jih vložili v celoletni program ter za mnoge ure, ki smo jih preživeli skupaj.«

NOV POMEN KROŽENJA

SOUSTVARJAMO ZGODBO KROŽNEGA GOSPODARSTVA

Krožno gospodarstvo je osrednja tema letošnjega leta in mednarodne konference Eurocities, ki jo bo novembra gostila Ljubljana. Pričakujemo približno 600 udeležencev, v priprave in izvedbo pa bomo vključili tudi sodelavce celotne velike mestne družine.

Ljubljana je konferenco napovedala že lani v Milanu z izjemno domiselnim razstavnim prostorom, opremljenim kot dnevna soba s pohištvom iz Centra ponovne uporabe. Temo konference smo simbolično napovedali tudi z vetrnicami, izdelanimi iz odpadnih materialov.

Krožno gospodarstvo je nov gospodarski model, ki upošteva omejitve našega planeta ob strmi rasti prebivalstva in omejenosti naravnih virov. To je model, ki z linearnega koncepta vzemi – naredi – porabi – zavrzi ustvari krog, v katerem proizvod ne postane odpadek, ampak vir in svojo vrednost bolje izkoristi.

Linearno gospodarstvo

Krožno gospodarstvo

Model krožnega gospodarstva terja preskok v razmišljanju, delovanju in življenju vsakega posameznika. Ta sprememba načina razmišljanja in ravnanja je zaradi omejitve našega planeta neizogibna. Gre namreč za premik iz potrošniške filozofije k filozofiji odgovornega ravnanja z viri. To terja sodelovanje in povezovanje vseh nas. To je proces, zato je potrebno določiti cilje.

Slikovitih primerov, kako si lahko olajšamo in pocenimo življenje kot posamezniki in kako to lahko sistemsko storimo kot družba, ne manjka. Ob tem gre tako za možnost prihrankov kot za dvigovanje kakovosti bivanja in upoštevanje omejitev planeta. Če naš sedanji ekonomski model temelji na linearnem vzorcu, pri čemer predpostavljamo, da so viri neomejeni, razpoložljivi in cenovno dosegljivi, prinaša model krožnega gospodarstva nov vzorec, temelječ na dejstvih, da viri niso neomejeni, da se njihova razpoložljivost zmanjšuje in da ima naš planet realne omejitve.

Krožno gospodarstvo je sistemski in kompleksen instrument, ki nam omogoča različne vire zadržati v potrošnem ciklu čim dlje. Pomeni preobrazanje poslovnih modelov in spreminjanje obstoječih vzorcev in navad. Recikliranje, o katerem veliko govorimo, je le ena od faz in še to zadnja v ciklu. Gre za spremenjen način načrtovanja produktov, upoštevanje omejenosti virov in s tem povezane stroške, gre za oblikovanje, ki omogoča nadomeščanje posameznih komponent izdelka z novimi, za nadgradnjo, in čim daljšo dobo uporabe.

Vsak ima vsaj 1 mobilni telefon. Z recikliranjem 10 kg mobilnih telefonov je mogoče narediti zlat poročni prstan. Pa vendar jih več kot 90 % obleži v naših predalih.

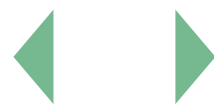
Pomagajte nam pri izdelavi vetrnic!

Za letošnjo konferenco Eurocities želimo kot promocijsko darilo izdelati enake vetrnice iz odpadnih materialov, kot smo jih predstavili lani v Milanu. Izdelane so iz prosojnic (se še spomnite, nekoč smo jih uporabljali za pripravo predstavitev z grafoskopji) in odpadnih palic. In tukaj potrebujemo vašo pomoč - prosimo vas, da pobrsirate po omarah svojih pisarn in nam morebitne neuporabljene prosojnice pošljete. Tako bomo vsi skupaj poskrbeli še za en dober primer krožnega gospodarstva, s katerim bomo z uporabo sicer odpadnega materiala ustvarili zanimiva darilca.

Prosojnice pošljite v Kabinet župana (Mestni trg 1) na ime Karmen Žirovnik, najkasneje do 15. junija 2017.

KROŽNO

DEJSTVA

Trenutno Zemlja potrebuje 1,5 leta, da obnovi vse tisto, kar človeštvo porabi v enem letu.

Odpadki so nova surovina!

V naravi vsaka komponenta optimalno dopolnjuje celoto.

Prednost krožnega gospodarstva za posameznika: krožno gospodarstvo lahko z zmanjševanjem stroškov za nakup izdelkov in storitev poveča razpoložljiv dohodek evropskega gospodinjstva za 3.000 EUR letno.

V modelu krožnega gospodarstva je Voda naravni vir in energija, ki se nikdar ne zavrže, ampak se ponovno uporabi.

99 % odpadne vode je še vedno voda. Ta predstavlja obnovljiv vir, zato jo moramo jemati kot priložnost in ne kot odpadek.

31 % hrane se izgubi vzdolž prehranske verige ali pa se zavrže

1 tona recikliranega stekla prihrani 670 kg CO₂. Steklo se lahko 100 % reciklira in se vedno znova vrača v uporabo

80 % izdelkov, ki jih kupimo, konča med odpadki prej kot v 6 mesecih

Evropska komisija je decembra 2015 sprejela sveženj o krožnem gospodarstvu.

GOSPODARSTVO

Reciklirati **1 par kavbojk** je enako, kot če bi reciklirali 69 plastenk

6 NAČEL KROŽNEGA GOSPODARSTVA

OBNOVITI

Premik k obnovljivim virom, tako surovin kot energije
Povrniti, ohraniti in obnoviti dobro stanje ekosistemov
Povrniti organske vire biosferi

DELITI

Deliti sredstva (avtomobile, nepremičnine, aparate...)
Ponovna uporaba
Podaljšati življenjsko dobo izdelka s pomočjo dobrega vzdrževanja in z oblikovanjem, ki omogoča večjo trajnost

OPTIMIZIRATI

Povečati zmogljivost in učinkovitost izdelkov
Odstraniti odpadke pri proizvodnji in dobavi
Avtomatizacija, daljinsko zaznavanje in vodenje

USTVARITI ZANKO

Ponovna izdelava celotnih izdelkov ali sestavnih delov
Recikliranje
Anaerobna razgradnja in izločitev biokemikalij iz organskih odpadkov

VIRTUALIZIRATI

Dematerializirati direktno (knjige, časopise in podobno)
Dematerializirati posredno (spletno nakupovanje)

MENJAVA

Zamenjava starih z novimi, naprednimi materiali
Uporaba novih tehnologij
Raba novih storitev (večmodalni prevoz)

V ŽE PRISOTNO

PRIMERI DOBRE PRAKSE VELIKE MESTNE DRUŽINE

Krožno gospodarstvo je cikel in je proces. Predvsem zaradi spremembe v mišljenju in delovanju. V letošnjem letu bomo tem področjem namenili večjo pozornost, a vendar proces se ne začne danes, zato v nadaljevanju navajamo nekaj izmed številnih primerov dobrih praks, ki so že našle svoj prostor.

Predelava Japonskega dresnika v papir

Mestna občina Ljubljana je lani izvedla pilotni projekt izdelave papirja iz japonskega dresnika, pri katerem se je povezala z Inštitutom za celulozo in papir, javnim podjetjem Snaga, Botaničnim vrtom Univerze v Ljubljani in Društvom Re-generacija. V Ljubljani je v zadnjih dveh letih potekala vrsta prostovoljnih akcij nabiranja japonskega dresnika, na katerih so udeleženci zbrali kar 1.520 kg te rastline, iz katere so nato izdelali 415 kg papirja, iz njega pa lične beležke in papirne vrečke.

sveža podoba CPU

Center ponovne uporabe na Povšetovi 4 sestavljajo trgovinica, šivalnica in popravilnica. Prinesene predmete, ki jih obiskovalci ne potrebujejo več, prenovijo in ponudijo novim uporabnikom. CPU, odprt konec leta 2013, daje delo težje zaposljivim. V okviru CPU-ja deluje tudi Repair Cafe, kjer so enkrat mesečno strokovnjaki različnih strok (električar, šivilja, mizar...) in prostovoljci na voljo za pomoč pri popravilih in preobrazbi izdelkov.

Spremenjen namen

Mestni avtobus LPP, MAN 890 (1975), je s prejšnjim lastnikom Dominom Zupančičem vzpostavil nove standarde na področju inovativnih prodajnih prostorov. Urejen bivalni del s klubska mizama, sedeži, kuhinjo, garderobo in spalnico je pritegnil pozornost mnogih obiskovalcev in hkrati kupcev ročno izdelanih škornjev. Kako se bo končala zgodba starega Krpana še ne vemo. Domine si želi, da bi prišel v roke pravemu ljubitelju starodobnikov.

KROŽNO GOSPODARSTVO

Pletemo vezi med lokalnimi ponudniki in Ljubljančani

V Ljubljani spodbujamo lokalno pridelavo in samooskrbo ter ustvarjamo zaupanje do lokalnih ponudnikov, zato Mestna občina Ljubljana v sodelovanju s četrtnimi skupnostmi izvaja vrsto aktivnosti, med drugim vzpostavlja nove lokacije za prodajo lokalnih kmetijskih pridelkov, organizira dogodke, kot so Zeleni prag – festival ljubljanskega podeželja, na katerih se lokalni pridelovalci hrane meščankam in meščanom predstavijo s svojimi izdelki. Tudi s projektom Čebelja pot, ki združuje različne partnerje, skrbimo, da lokalno pridelan med najde pot do ljubiteljev tega nektarja, hkrati pa s povezanimi projekti (ocvetličimo balkone) skrbimo, da imajo čebele dobre pogoje za življenje.

Recikliranje v MGML

Pri postavljanju razstav v veliki meri uporabljajo recikliranje razstavne opreme, saj razstavno opremo, če se le da, ponovno uporabijo v drugi obliki in ji podelijo novo pojavno obliko. Motiv spoštovanja do okolja je tudi temelj Projekta Muzejska voda, ki je nastal v sodelovanju Mestne občine Ljubljana, javnih zavodov in JP Vodovod-Kanalizacija. V projektu je bila izdelana steklenica, ki služi pitju vode iz pipe. Na razstavi fotografa Sebastia Salgada je bil za ljubezensko pismo planetu uporabljen papir iz japonskega dresnika.

Higienski papir iz odpadne embalaže

Javni holding Ljubljana in vsa javna podjetja so izvedla skupno javno naročilo za dobavo higienskega materiala iz odpadne kartonske embalaže. Pri izvedbi razpisa je naročnik dodatno nagradil ponudnike, ki so ponudili higienski material izdelan iz kartonske embalaže, zbrane v Mestni občini Ljubljana. Na ta način se ustvari snovni krogotok, ki omogoča okoljske in finančne prihranke.

Knjižnica reči

Knjižnica REČI, kjer so na policah mnogi uporabni predmeti - REČI - za dom, vrt, igro, šport in še marsikaj drugega, je svoje prostore našla v Domu skupnosti v Savskem naselju. Izposoja reči predstavlja inovativen način smotrnega ravnanja z dobrinami in ohranjanja okolja, hkrati pa je primer odgovornega potrošništva, saj ljudem omogoča uporabo reči, ki jih potrebujejo le občasno. Član Knjižnice REČI lahko postane vsakdo, ki podari reč z Liste želja ali vplača članarino. Projekt se je razvil v partnerstvu z Regionalno razvojno agencijo Ljubljanske urbane regije in njenim Regionalnim centrom kreativne ekonomije. Prostor za delovanje Knjižnice REČI je zagotovila Mestna občina Ljubljana.

Foto: <http://neverjetna-leta.si>

Okolju prijazni že v vrtcu

V številnih vrtcih zbirajo star papir in plastične zamaške, urejajo vrtičke in zasajajo sadno drevje, iz odpadne embalaže ustvarjajo igrače, uporabljajo deževnico za zalivanje rož in vrtičkov, organizirajo izmenjavo oblačil med sodelavci in starši otrok, predvsem pa skupaj z otroki rastejo v ozaveščenosti in odgovornosti do okolja.

Izziv - sveče iz odpadnega olja

Dišeče sveče iz odpadnega olja imajo v primerjavi s svečami iz parafina številne okoljske prednosti, predvsem pa odpadek spreminjajo v nov izdelek. So zdravju in okolju prijazne, gorijo 30 % dlje in rešujejo tudi problem zamašenih odtokov.

V S I N A K O L O !

Moj najljubši kotiček v Ljubljani: uživanje ob kavici na sončku v središču mesta ali pa ŠRC Stožice, predvsem takrat, ko rezultat kaže v prid Olimpiji. Foto: Vita Kantič

 NINA ŠIBIČ

Za marsikoga, ki rad kolesari, je njegova služba prav sanjska. Tudi sam v svojem delu uživa, tega ne more, niti noče skriti - Matic Sopotnik, v delovnem času koordinator za kolesarjenje, v prostem pa kolesar, nogometni navijač in še marsikaj.

Kaj pomeni biti kolesarski koordinator? Kakšne so vaše delovne naloge in kako zgleda vaš tipičen dan? Verjetno ni tako, da se cel dan vozite naokoli s kolesom in opazujete okolico?

»Zaposlen sem kot koordinator za kolesarjenje in za spodbujanje elektromobilnosti. Moje delo poteka popolnoma normalno, tako kot delo vsakega sodelavca pri nas. Vsekakor preživim nekoliko več časa na terenu, kjer si ogledujem okolico oziroma kolesarske površine, predvsem tiste, glede katerih nas meščani opozarjajo, da so potrebne obnove ali preureditve. Je pa zelo dobrodošlo, da čim več časa preživim na kolesu, saj lahko le kot kolesar vidim problematiko in jo tako tudi najlažje rešujem.«

Kolesarstvo je vsak dan bolj priljubljeno, vedno več je tudi »celoletnih«

kolesarjev, ki se kolesu ne odpovedo niti v zimskih razmerah. S kakšnimi izzivi se soočate pri svojem delu, predvsem glede številnih želja in zahtev kolesarjev?

»Res je. Število kolesarjev v Ljubljani se je v zadnjih letih izjemno povečalo. Podatki kažejo, da se je število kolesarjev na vpadnicah v mesto v letu 2015 v primerjavi z 2013 povečalo za kar 47%! Iz tega lahko sklepamo, da zares dobro delamo in da smo na pravi poti, se pa zavedamo, da je pred nami še veliko izzivov. Morda je dobro omeniti tudi dejstvo, da je bila Ljubljana lani prvič uvrščena na lestvico 20 kolesarjem najbolj prijaznih mest na svetu; zasedli smo visoko 13. mesto.

Morda je največji izziv, ki ga vidim, to, da so se nekoč ceste in ulice projektirale tako, da se je absolutno prednost dajalo vozilom. Danes, ko se ta trend obrača, pa je potrebno te ulice preurediti tako, da prostor vmemo tistemu, ki mu pripada - in to smo ljudje.«

So kolesarji na splošno zadovoljni z razmerami za kolesarjenje v Ljubljani? Kaj pa vi?

»Vsekakor so vsako leto bolj zadovoljni, saj je na tem področju opazen res velik napredek. Je pa tudi res, da si ravno zato, ker dobro delamo, ljudje želijo še toliko več. Tako praktično vsak dan dobivamo pobude meščanov z željami, kje urediti dotrajano kolesarsko pot ali narediti nove, kjer jih še ni. Če bi rekel, da sem popolnoma zadovoljen, bi lagal, saj popolno zadovoljstvo pomeni, da si naredil že vse in ti je dela zmanjkalo. Vsekakor se premikamo v pravo smer, se pa zavedam, da nas čaka še veliko dela, da bomo na lestvici 20 kolesarjem najbolj prijaznih mest na svetu zasedli 1. mesto, kar je tudi moj osebni cilj.«

Življenjski moto: Nekako se držim dveh pravil. Spoštuj druge in drugi bodo spoštovali tebe ter nikoli na nikogar ne glej zviška - razen, če mu boš pomagal vstati.

Matic svetuje:

Ljubljana ponuja raznovrstne možnosti za kolesarjenje: vsem priporočam, da se zapeljete po 3 tematskih kolesarskih poteh (Plečnikovi, obvodni in gozdni), ki smo jih uredili lani. Vse tri so izredno zanimive, saj si lahko poleg tega, da se malce razgibate, ogledate tudi nekatere znamenitosti, ki jih nudi naše najlepše mesto na svetu. Zelo prijetno je tudi kolesarjenje po POTi, ki se mi zdi idealna izbira za lep družinski izlet.

Začetnikom predlagam obisk kolesarskega poligona Kolopark pri parku Tivoli, kjer lahko izpopolnijo svoje znanje, bolj zahtevnim kolesarjem pa obisk kolesarskega poligona Bike park v Podutiku, ki je namenjen predvsem gorskim kolesarjem.

Vsekakor pa vsem priporočam, da se s kolesom odpravite tudi v samo središče mesta, kjer si lahko odpočijete ob kavici v kakšnem izmed lokalov.

Z NARAVO V SRCU

Rahela Reberšek, sodelavka Sektorja za informatiko Javnega holdinga Ljubljana, naravo nosi v srcu že od nekdaj. Zeleno in trajnostno je njen način življenja, ki ga rada širi naokrog, med sodelavce, prijatelje in tudi med svoje vnuke.

 TINA BERČIČ

Kaj je vaša strast na delovnem področju, kaj vas še posebej veseli?

»Že v mladosti sem imela rada logične uganke, matematiko, naravo, fiziko, zato sem se odločila za študij elektrotehnike. Na začetku kariere sem se srečala s poslovno informatiko in ugotovila, da je to področje, kjer bom lahko izkoristila svoje potenciale in še danes z veseljem delujem na tem področju. Rada imam timsko delo. Skupaj z zunanjimi sodelavci, informatiki, SAP svetovalci in sodelavci iz Energetike Ljubljana, zaposlenimi v službi za obračun in prodajni službi smo skupaj pripravljali uvedbo elektronskih računov. Pri tem me je še posebej veselila misel na varovanje okolja.«

Zakaj odločitev, da boste stopali po zeleni poti?

»Spoštovanja narave sta me naučila že moja starša, ki sta živela v sožitju z njo in njenimi ritmi. Naša prehrana je temeljila na doma pridelanem sadju in zelenjavi. Da je naravno in okolju prijazno prava pot, sem spoznala tudi na lastni koži, saj je tovrstni način življenja odpravil oziroma omilil nekatere zdravstvene težave, s katerimi sem se srečala.«

S čim je tlakovana vaša zelena pot?

»Prizadevam si, da so dnevi čim bolj zeleno obarvani. Na delo in iz dela se vozim z vlakom, do postaje se vedno odpravim peš. Za nego sebe in doma uporabljam okolju prijazna sredstva, predvsem pa imam zelo rada svoj zelenjavni vrt, ki je tudi sedaj, kljub zelo mrzli zimi, poln dobrot. Trenutno nas razvaja z motovilcem, radičem, zimsko solato, rukolo, kodrolistnim in brstičnim ohrovtom, blitvo, porom, stoletno čebulo, pastinakom, topinamburjem in črnim korencom. Sproti sušimo tudi sadje iz domačega sadovnjaka, za ozimnico si pripravimo kisló zelje in repo ter zimске buče. Korenje, kolerabo in rdečo peso hranimo v posodah z mivko. Zelenjavo, ki ni najboljše kakovosti, pojedó kokoši, ki poskrbijo, da imamo domača jajca vedno na voljo. Ostale biološke odpadke kompostiramo. Škodljivcev ne zatiramo s kemičnimi sredstvi, preganjamo jih naravno: uši s šetrajem, mravlje z motovilcem, česen posadim k paradižniku in jagodam. Lahko rečem, da živimo z naravo.«

Življenjski moto: Kadar ima človek sam sebe dovolj rad in je hvaležen sam sebi, potem misli tudi za dobro drugih.

Na vašem vrtu ničesar ne zavržete, na njem vse kroži. Zahteva tovrsten način pridelave veliko časa in energije?

»Na vrtu sem zelo rada. Tam se sprostim, pridelam kakovostno hrano za družino, hkrati pa naredim nekaj dobrega zase, zato mi je delo na njem v veselje. Tudi skrb za kokoši mi ni odveč. Z jajci razveseljujem vnuke, ki obožujejo palačinke in omlete. Posebej navdušeni so, ko s pomočjo zelenjave skupaj ustvarimo prave omletne umetnine! Ravno zaradi njih smo kokošjo družino iz 5 kokošk, povečali na 10. Zelo cenim vsak trenutek, ki ga na vrtu preživim z vnuki. Veseli me, da vsi, tudi najmlajša vnukinja, ki je stara šele dve leti, zavzeto sodelujejo pri delu, predvsem pa z navdušenjem uživajo pridelke. Kakovostna, doma pridelana sezonska hrana je pomemben temelj zdravja, zato sem hvaležna, da imam privilegij pridelovati hrano na vrtu ob hiši in na njivi v okolici Bleda. Veliko se da pridelati tudi na domačem balkonu, za najem pa je na voljo tudi zemlja, zato priporočam vsem bralcem Urbana, da se preizkusijo v vrtnarjenju. Prepričana sem, da jim ne bo žal.«

Vrtnarske skrivnosti Rahele:

- Če želite lep in zdrav paradižnik, ga posadite tako, da na jutranjo roso, ki se bo nabrala na njem, ne bo posvetilo Sonce. Poleg njega posadite česen.
- Če se želite izogniti kapusovemu belinu, med zelje položite vršičke paradižnika.
- Sadite stoletno čebulo. Te čebulna muha ne napada.

POLNI CERTIFIKAT

ELINA ŠTRUC, ANDREJA SLAVEC-PERŠE

Javni holding Ljubljana (JHL) in Javno podjetje Ljubljanska parkirišča in tržnice (JP LPT) sta v lanskem letu prejela polni certifikat Družini prijazno podjetje. Novi, dodatno sprejeti ukrepi bodo sodelavcem omogočali še lažje usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja.

V JHL je sedaj v okviru polnega certifikata Družini prijazno podjetje z namenom lažjega usklajevanja poklicnega in družinskega življenja sodelavcem na voljo 14 ukrepov. Novo sprejeti ukrepi, ki so predstavljeni v nadaljevanju, so bili v največji možni meri oblikovani z mislijo na različne starostne skupine sodelavcev, saj se ljudje v različni starostnih obdobjih srečujemo z različnimi potrebami.

Nadgradnja ukrepa časovni bonus je na začetku letošnjega februarja razveselila tiste sodelavce, katerih otroci obiskujejo 8. ali 9. razred osnovne šole, saj so v okviru informativnih dni skupaj obiskali potencialne srednje šole, na katerih bi otroci želeli nadaljevati šolanje. Možnost razširjenega ukrepa je koristila tudi sodelavka Tanja Dermastja: »Zelo sem hvaležna, da sem lahko sinu stala ob strani pri tako pomembni odločitvi. Obiskala sva kar nekaj srednjih šol, zato je bila odločitev za vpis na srednjo šolo lažja.«

V okviru polnega certifikata lahko dan odsotnosti z nadomestilom plače koristijo vsi zaposleni v JHL, in sicer zaradi izrednih, težkih družinskih razlogov: ob hospitalizaciji otroka oziroma za spremstvo starša, zakonca ali izven zakonskega partnerja iz zdravstvenega razloga. Svojci sodelavcev JHL lahko po novem sodelujejo pri občasnih delih v podjetju, saj bo v primeru potreb družba družinskim članom sodelavcev prednostno ponudila možnost opravljanja študentskega in počitniškega dela. Z novim ukrepom korporativno prostovoljstvo bo družba sodelavce spodbujala k sodelovanju na prostovoljnih aktivnostih, za katere bodo sodelavcem priznane ure prisotnosti, katere bodo lahko v dogovoru z vodjo naknadno koristili.

S pridobitvijo polnega certifikata družba JP LPT razpolaga s skupnim naborom 16 ukrepov, izmed katerih je šest novih. Z razširitvijo ukre-

pa časovni bonus, je po novem sodelavcem na voljo en dan plačanega izrednega dopusta za udeležbo na informativnem dnevu otroka v devetem razredu osnovne šole, sodelavci, ki imajo vnuke pa lahko z njimi preživijo dan v vrtcu. V okviru certifikata se sodelavcem poleg pravic, ki jih določata panožna in kolektivna pogodba dejavnosti, prizna tudi dodaten dan odsotnosti z nadomestilom plače na leto, in sicer zaradi pomembnih družinskih razlogov, kot so: spremstvo družinskega člana v bolnišnico in iz nje, težke bolezni otroka ali posvojenca, zakonskega ali izven zakonskega partnerja, staršev ali vnuka. Dodaten dan plačanega izrednega dopusta se lahko izkoristi za skrb oziroma nego družinskih članov. Družba bo, v kolikor bo

Mateja Duhovnik, direktorica JP LPT, in Alenka Zlatnar Židan, vodja Službe za kadrovske in splošne zadeve JHL, na slavnosti podelitvi. Prejem polnega certifikata Družini prijazno podjetje potrjuje, da so aktivnosti, ki jih v družbah izvajajo, usmerjene k pravih ciljem. Foto: Janez Platiše

delovni proces to dopuščal, pri načrtovanju izmenskega dela upoštevala potrebe sodelavcev z družinami in starejših sodelavcev. Ukrepi časovni bonus bo opravljene viške ur sodelavcev obravnaval kot časovno dobroimetje, ki ga bodo sodelavci po predhodnem dogovoru z nadrejenimi svobodno izkoristili za plačano odsotnost z dela. Časovno dobroimetje bodo sodelavci koristili iz evidence delovnega časa prihodov in odhodov. Omogočeno bo tudi sodelovanje svojcev sodelavcev pri občasnih delih v podjetju. Opravljanje določenih aktivnosti (delo dijakov in študentov, obvezne prakse dijakov in študentov, pripravništva ipd.) bo družba prednostno ponudila družinskim članom sodelavcev.

Z namenom obravnavanja pobud in iskanja še boljših rešitev usmerjenih v usklajevanje družinskega in poklicnega življenja sta družbi JHL in JP LPT oblikovali skupini za usklajevanje družinskega in poklicnega življenja.

LJUBLJANA - MESTO S PLEČNIKOVIM PODPISOM

MAJA KOVAČ, ANA POROK

Foto: Andrej Peunik/MGML

S svojimi posegi je Plečnik Ljubljano urejal celovito, razvil je njene neizkoriščene potencialne in jih nadgradil v novo celoto, zato danes lahko našemu mestu rečemo kar »Plečnikova Ljubljana«.

BREZČASNA PLEČNIKOVA LJUBLJANA

Plečnik je v dobi dveh desetletij v Ljubljani oblikoval kopno os, ki vodi od njegove hiše v Trnovem, čez Trnovski most, po Emonski in Vegovi cesti do središča mesta s Kongresnim trgom in parkom Zvezda. Tej je dodal vodno os z ureditvijo porečja Ljubljanice od Trnovskega pristanišča in izliva Gradaščice, s preoblikovanjem nabrežij Ljubljanice v središču mesta, njegovi so Čevljarški most, Tromostovje in Tržnica, zaključek pa predstavljajo Zapornice, kjer reka zapušča mesto. Plečnik je kot enakovredno arhitekturno sredstvo obravnaval tudi dreve in drugo rastlinje. Reko je z urejenimi obrežji in mostovi približal ljudem in s tem oživil sredozemski značaj mesta. V Ljubljani mu je

uspelo uresničiti celovite urbanistične poteze in jo po vzoru antičnih Aten preoblikovati v prestolnico Slovencev. Njegovo zavzeto ukvarjanje z antiko je mogoče razumeti tudi kot svojevrstno iskanje nacionalne umetnosti. Z uporabo preoblikovanih klasičnih arhitekturnih elementov je ustvaril lasten arhitekturni jezik, ki zaznamuje njegovo brezčasno arhitekturo.

Plečnikov neizbrisen pečat lahko na vrsti dogodkov, razstav in drugih aktivnosti podrobneje spoznate prav letos, v Plečnikovem letu, ko obeležujemo 145. obletnico rojstva in 60. obletnico smrti našega največjega arhitekta.

Mala sprejemnica v Plečnikovi hiši, kjer je arhitekt gostil le svoje najbližje prijatelje. Foto: Matevž Paternoster/MGML.

PLEČNIKOVA HIŠA: STIČIŠČE PRAZNOVANJA PLEČNIKOVEGA LETA

Plečnikova hiša v Trnovem je po prenovi gotovo kraj, kjer se arhitektovemu duhu najbolj približamo, saj deluje kot laboratorij njegovega arhitekturnega ustvarjanja. V njej je urejena stalna razstava o Plečnikovem opusu in življenju, ogledati pa si je mogoče tudi Plečnikovo domovanje z originalnim interierom, kot ga je zasnoval arhitekt, in njegovimi osebnimi predmeti.

V Muzeju in galerijah mesta Ljubljane, ki upravlja s Plečnikovo hišo, smo v letošnjem letu pripravili program, ki na različne načine izpostavlja edinstvenost arhitektovega dela. Tako je do 2. aprila na razstavi **Plečnik na Brionih** predstavljen zadnji arhitektov v celoti izvedeni projekt – postavitve vrtnega paviljona na Brionih. Razstava, ki je nastala v sodelovanju z Rokopisnim oddelkom NUK na podlagi dragocene donacije dr. Lojzeta Gostiše, razkriva doslej javnosti neznane izvirne načrte paviljona in fotografije Plečnikovih obiskov Brionov.

Pomlad v Plečnikovi hiši bo zaznamovala razstava, ki jo pripravljamo v sodelovanju z Arhivom praškega gradu (avtor razstave dr. Martin Halata; na ogled od 14. aprila do 25. junija). Z načrti, fotografijami in replikami bo osvetlila **Plečnikovo snovanje preureditve in opreme**

zasebnih predsedniških prostorov praškega gradu ter pomembno osebno vez Plečnika s češkim predsednikom Masarykom in njegovo hčerko Alice. Gre za pomembno temo v Plečnikovem opusu, ki tudi dandanes povezuje Prago in Ljubljano.

Razstava s preprostim naslovom **JOŽE** bo poleti (od 7. julija do 1. oktobra 2017) v Plečnikovo hišo gotovo privabila veliko obiskovalcev. V sodelovanju med galerijsko-projektnim prostorom DobraVaga in Plečnikovo hišo bodo svojo aktualno likovno produkcijo predstavili mladi ustvarjalci, ki bodo skozi umetniška dela prikazali svoje lastno doživljanje slovenskega arhitekta.

Od 14. oktobra 2017 do 3. januarja 2018 pa bodo obiskovalci hiše lahko pokukali še v originalno gradivo Plečnikove zbirke. Na razstavi si bodo lahko ogledali **Plečnikove izvirne načrte in arhivske fotografije za projekte, ki se povezujejo z vodo: vodnjaki, spomeniki, obeležja ...**, od katerih velika večina ni bila uresničenih. Posebna pozornost bo seveda posvečena realiziranim projektom v Ljubljani in drugod po Sloveniji.

SODELOVANJE Z VELIKO LJUBLJANSKO DRUŽINO:

PLEČNIKOV OPUS PO LJUBLJANI

Galerija Jakopič od 28. marca do 4. junija na ogled postavlja retrospektivno razstavo **Damjana Galeta**, arhitekta, ki je fotografiral, in fotografa, ki je postavljaj arhitekturo v središče svojih interesov, med drugim tudi Plečnikovo arhitekturo.

Od 15. junija do 5. septembra bo Plečniku in njegovemu snovanju Ljubljane posvečena razstava **na prostem, v Jakopičevem sprehajališču v Tivoliju**, ki ga je uredil arhitekt sam.

Na Ljubljanskem gradu bo od 25. maja do 1. oktobra na ogled razstava **Plečnik nad mestom**, na kateri bosta predstavljena oba večja Plečnikova načrta za prenovo Ljubljanskega gradu.

Od 7. novembra pa bo **na Krakovskem nasipu** na ogled še razstava **Plečnik urbani čebelar**, ki jo pripravlja Oddelek za varstvo okolja MOL.

Na ogled Plečnikove arhitekture se v letošnjem letu lahko odpravite na različne načine: Turizem Ljubljana organizira vodene ogledе vsako sredo in soboto ob 12. uri, na ogledе s kolesom pa vabijo od aprila do oktobra. Pripravili so tudi zemljevid po Plečnikovi Ljubljani z označenimi 39 Plečnikovimi deli, vabijo pa tudi na vodene ogledе Plečnikovih žal.

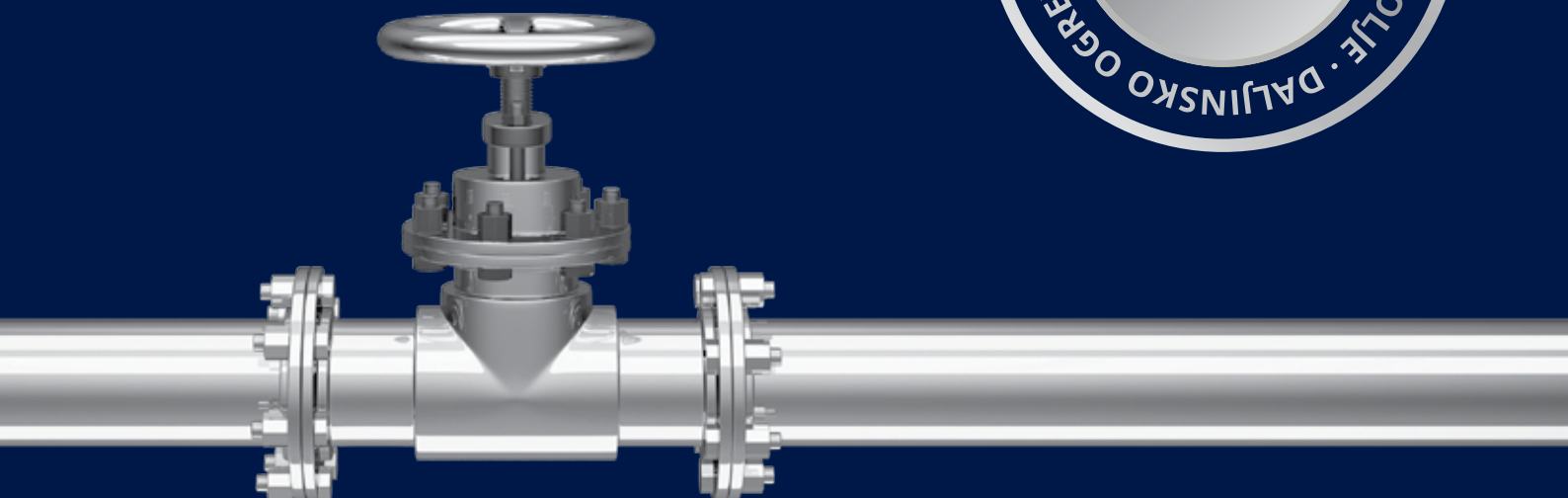
Plečnikova zamisel, da bi v njegovem času nevzdrževani Ljubljanski grad zamenjali z 8-kotno monumentalno zgradbo, ni bila nikoli uresničena. Model in foto: Andrej Blatnik/MGML.

PLEČNIKOVO LETO V PLEČNIKOVI LJUBLJANI BO POSTREGLO Z DOBRO VAGO DOŽIVETIJ. REZERVIRAJTE SI ČAS ZANJE TUDI VI!

Gledališka stolba ponoči. Foto: Andrej Peunik/MGML.

55 nagrad za 55 let daljinskega ogrevanja

Odjemalci toplote iz daljinskega ogrevanja lahko v nagradni igri sodelujete
na: <http://nagradna.bivanjudajemoutrip.si>.